

Pedagógus-továbbképzés az erkölcsstan tantárgy tanításához – a továbbképzés utánkövetése

© **Zágoni-Szabó Józsefné**

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok

zagonine.julianna@szolnok-ped.sulinet.hu

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézetben kidolgoztuk és akkreditáltattuk „Az erkölcsstan tantárgy tanításának elméleti és módszertani ismeretei a köznevelési intézmények 5-8. évfolyamán” című 60 órás pedagógus-továbbképzést.

Célként fogalmaztuk meg a 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről 98. § (6) bekezdése értelmében a továbbképzésen részt vevő pedagógusok felkészítését az általános iskola és gimnázium 5-8. évfolyamán az erkölcsstan tantárgy kerettantervi tananyaga tanításának elméleti ismereteire. A továbbképzés fontos célja az is, hogy bemutassa a tantárgy tanításához szükséges módszereket, tanítási-tanulási technikákat az adott évfolyam, tanulócsoporthoz életkori sajátosságainak megfelelően. Megismertetjük azokat a módszereket, melyekkel a tanfolyami résztvevő támogatni tudja az erkölcsstan tantárgy bevezetését saját intézményében (kérdés, moderálás, dramatikus, ön- és társismereti játékok, szerepjáték, differenciálás, frontális, egyéni, pár- és csoportmunka, projektpedagógia, kooperatív technikák).

A 60 órás pedagógus-továbbképzést az 51/2012. EMMI rendelet erkölcsstan tantárgy kerettantervére építettük, annak elméleti és módszertani ismereteire.

Az erkölcsstan tantárgy bevezetése az 5. és a 6. évfolyamos gimnáziumok 7. évfolyamán kezdődött meg 2013. szeptember 1-jén felmenő rendszerben.

Továbbképzésünkön a 4. évfolyam tantervének valamennyi tematikai egységét feldolgozzuk mind elméleti, mind gyakorlati, módszertani, didaktikai szempontokból. Lényegesnek tartottuk a kapcsolódási pontok kiemelését.

A képzések minőségbiztosítása az akkreditált tematika egységes megvalósítására

Tanfolyamunkkal 8 megyében, valamint Budapesten képeztük a pedagógusokat a megyei pedagógiai intézetekkel és a KLIK tankerületi igazgatóival együttműködve. A képzési helyszínek, a megyék közötti földrajzi távolságok nem tették lehetővé, hogy valamennyi tanfolyamot a JNSZ MPI képzői tartsanak meg.

Ezért két alkalommal 5-5 órás képzők képzése felkészítőt tartottunk az oktatók számára. Ezen alkalmakon bemutattuk a képzési tematikát, a továbbképzés valamennyi elméleti prezentációját, a képzői és résztvevői segédletet, a módszertani gyűjteményt, mely a felkészülést támogatta.

A kutatás leírása

Tanulmányomban bemutatom röviden az erkölcstan tantárgy tanítására felkészítő tanfolyamaink befejezésekor készült véleménykérő lapok értékelését. Az eredményekre alapozottan a jelen kutatásunk célját fogalmazom meg. A kutatási módszer bemutatását követően az eszközről, a kérdőívről írok tanulmányomban. Kitérek a hipotézisekre is. Ezután a minta bemutatása, a minta statisztikai adatai következnek. A kutatás eredményeinek bemutatása adatokkal, elemzéssel. Végül a hipotézisek vizsgálatával foglalkozom, a tanulmányom végén meghatározom a témához kapcsolódóan a következő időszak feladatait.

Tanfolyami véleménykérő lapok értékelése

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet által szervezett, lebonyolított és megtartott 26 képzés – jelenleg 15 képzés feldolgozott állapotban, 215 résztvevői elégedettségi – értékelő kérdőíveit folyamatosan dolgozzuk fel, melyekben a képzés tartalmára, a célok megvalósulására, a kapott hallgatói segédletek mennyiségére, minőségére, illetve az oktatók szaktudására, módszereire kérdeztünk rá.

Az alábbi táblázatok 15 képzés feldolgozott elégedettségi kérdőíveinek átlageredményeit mutatják be a képzéseken részt vett 215 pedagógus véleménye alapján. Az értékelések nyilvánosak, elérhetők az Intézet honlapján (www.szolnok-ped.sulinet.hu).

A 277/1997. Korm. rendelet meghatározza azokat a témákat, melyeket kötelező a továbbképzések utolsó napján a tanfolyami résztvevőktől megkérdeznünk. Az első téma a képzéssel való általános elégedettséget vizsgálja (az értékelés 5 fokú skálával történik) a következő megállapításokkal:

A továbbképzés céljai megvalósultak	A továbbképzés megfelelt az elvárásoknak	A képzésen megismert információk újszerűek voltak	A továbbképzés gyakorlati hasznossága nagyon jó
4,93	4,88	4,57	4,87

Az eredmények Bács-Kiskun, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Tolna és Zala megyében zajló képzéseket összegzik. Az értékekből jól látszik, hogy az akkreditációban megfogalmazott céljainkat sikerült a továbbképzéseken elérnünk. Az képzésen megismert információk újszerűsége 3 tizeddel kevesebb a legkisebb értéktől, ez adódik abból is, hogy a képzésen részt vett tanárok a hét évenkénti kötelező továbbképzéseken már megismerkedtek olyan módszerekkel, amelyeket az erkölcstan tantárgy tanítása sem nélkülözhet.

A véleménykérő lap következő részében az oktatók munkájára vonatkozó kérdések szerepelnek.

Milyen mértékben volt ön elégedett az oktató(k)...

...munkájával?	...szaktudásával?	...az alkalmazott oktatási módszereivel?	...kapcsolatteremtő képességével?
4,95	4,95	4,93	4,97

Az oktatók munkájának megítélése egységesen, minden tanfolyamon kiváló értékeket kapott, ahogyan ez a 2. táblázatban is látszik.

A harmadik terület a hallgatói segédanyagokra vonatkozott. A segédanyagok mennyiségének 4,85, minőségének 4,87 az értékelése. A véleménykérő lapon lehetősége van a résztvevőnek szövegesen is értékelni a tanfolyamot. Néhány példát bemutatok a hallgatói véleményekből:

„Életem leghasznosabb továbbképzése volt eddig. Gazdag, változatos anyagot kaptunk. Teljes mértékben azt kaptam, amiért a tanfolyamra jelentkeztem. Sok ilyen képzésre lenne szükség. Ajánlani fogom a kollégáimnak.”

A kutatás bemutatása

A vizsgálat célja

Az erkölcsstan tantárgy bevezetése, tanítása megkezdődött 2013. szeptember 1-jén. A JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet célja: megismerni a képzés gyakorlati hasznosságát az erkölcsstan tantárgy tanításának megkezdése után 3 hónappal. A továbbképzés tematikájában megfogalmazott elméleti és módszertani felkészítés első eredményeit is szeretnénk volna megismerni. Ismereteket kívántunk szerezni arról is, hogy az erkölcsstan tantárgyat tanító résztvevők az első tematikai egység (11-12 óra) kapcsolódási pontjaihoz kerestek-e együttműködést a tantestületük más szakos kollégáival. Fontos célunk volt megtudni azt is, hogy a továbbképzés gyakorlati részében bemutatott módszereket alkalmazzák-e a tanítási órákon.

A kutatás módszere és eszköze

A vizsgálatot online kérdőíves formában folytattuk le. A kérdőív kitöltésére a 2013. november 29-étől december 10-ig tartó időszakot jelöltük meg. Az online kérdőív kitöltése maximum 30 percet vett igénybe. Az utánkövetési kérdőívünk első részében 8 kérdéssel a válaszadók nemére, életkorára, tanári szakképzettségére, iskolai végzettsége fokozatára, a válaszadót foglalkoztató intézmény melyik megyében és milyen típusú településen található, valamint az intézmény típusára kérdeztünk rá.

A második rész 7 kérdésében a képzésben való részvétel motivációjáról, a továbbképzés általános benyomásairól (elmélet, gyakorlat, módszer), a saját képzési csoportjának a részvételi szintjéről kérdeztük meg a résztvevőket. Több választ is meg lehetett jelölni a kérdőív által felkínált lehetőségekből, illetve minden kérdés végén más választ is megfogalmazhatott a kérdőívet kitöltő pedagógus. A harmadik rész 3 kifejtős kérdésében a továbbképzésről alkotott véleményüket írhatták le a kérdőívet kitöltők. A kérdéssor negyedik része a tanultak hasznosítására, a tantestületi együttműködésre, az erkölcsstan tantárgy bevezetésétől eltelt 3 hónap alatt alkalmazott tanulás-szervezési eljárásokra, módszerekre vonatkozott. Ezen kérdéscsoport lehetőséget adott a több válasz jelölésére is.

Hipotézisek

Az első kérdőív értékelése után feltételeztük a következő vizsgálatban, hogy a válaszadók legalább 50%-a hasznosította, alkalmazta a saját tanítási gyakorlatában a képzés során elsajátított módszereket, eljárásokat.

A továbbképzésen kiemelten foglalkoztunk az erkölcsstan tantárgy tematikai egységeinek a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontjaival. Feltételezzük, hogy a

kérdőívet beküldők 50%-a már az 1. tematikai egység tananyagához felvette a kapcsolatot tantestülete más szakos pedagógusával. A hipotézisek teljesülésére tanulmányom összegző részében térek ki.

A vizsgálati minta jellemzői

A vizsgálatba, kutatásba bevont valamennyi személy jellemzője, hogy a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet által alapított és akkreditáltatott 60 órás pedagógus-továbbképzésen vett részt. Az online kérdőív kitöltésére 396 főt szólítottunk meg e-mailben. A megadott határidőig 179 általános iskolai és gimnáziumi tanár küldte be válaszait a rendszerbe. A kiküldött kérdőívek 45,2%-a visszaérkezett. A 179 kérdőív elemzése alkalmas arra, hogy általános következtetéseket vonjunk le mind a továbbképzésről, mind a továbbképzés iskolai hasznosulásáról. A mintából 151 pedagógus már 2013. szeptember 1-jétől tanítja az erkölcsstan tantárgyat. Ez az összes válaszadó 84,3%-a.

Eredmények

A 179 fős mintában részt vevő pedagógusok statisztikai alapadatai

A kérdőívet 153 nő (85%) és 26 férfi (15%) töltötte ki, küldte vissza online módon.

Életkori megoszlás

22-30 év között	31-40 év között	41-50 év között	51-60 év között
7 (4%)	47 (26%)	82 (46%)	43 (23%)

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a 30 évnél fiatalabb tanárok minimális létszámmal vesznek részt az erkölcsstan tantárgy oktatásában, a legtöbben pedig a 41-50 közötti tanárok közül kerültek be a tanfolyamra, mely a válaszadók közel 50%-át jelenti. A 61 év feletti pedagógus nem volt a válaszadók között. Ez azt is jelentheti, hogy az intézményekben arra számítanak, hogy a most bevezetett erkölcsstan tantárgyhoz olyan tanárokat választottak, akik a felső tagozatban végig tudják a 4 évfolyamot tanítani.

Megyéenkénti megoszlás

Bács-Kiskun	Békés	Borsod-Abaúj-Zemplén	Csongrád	Jász-Nagykun-Szolnok	Pest	Tolna	Zala
22 (12%)	27 (15%)	26 (14,5%)	14 (8%)	29 (16,5%)	24 (13%)	19 (11%)	18 (10%)

A megyéenkénti bontásban a képzésen részt vettek számával arányosan érkezett vissza a kitöltött kérdőív is.

Az intézmény székhelyének település típusa

Falu	Város	Megyei jogú város
78 (44%)	77 (43%)	24 (13%)

A megyeszékhelyekről kevesebb pedagógus vett részt a továbbképzéseinken, mert az intézmények még 2012-ben (a KLIK fenntartás előtt) képeztették ki a tanáraikat, több lehetőségük volt a választásra is, több cég képzésére is jelentkezhettek.

Az intézmény típusa szerinti adatok

Általános iskola	8 évfolyamos gimnázium	6 évfolyamos gimnázium	Egyéb
166 (91,5%)	2 (1%)	6 (3,5%)	8 (4%)

Az erkölcsstan tantárgy bevezetése a köznevelési törvény, illetve a Nat és a kerettantervi rendeletek értelmében valamennyi általános iskolát érintette, valamint a 8 évfolyamos gimnáziumok azonos évfolyamait. A módosítás után a 6 évfolyamos gimnáziumok 7. évfolyamán is be kell vezetni a Nat-ot, a kerettantervet. Az egyéb kategóriában a speciális általános iskolák pedagógusai képviseltették magukat.

Pedagógusok végzettsége

Főiskola	Egyetem	PhD
136 (76%)	41 (23%)	2 (1%)

A köznevelési törvény előírása, hogy az 5-8. évfolyamon csak tanári végzettséggel és szakképzettséggel lehet az erkölcsstan tantárgyat tanítani. A kérdőívet visszaküldött tanárok minden tanári szakot képviselnek.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a képzésben résztvevők részt vettek-e az iskolájuk erkölcsstan helyi tantervének kidolgozásában: 76 tanár válaszolt igennel, ez a kérdőívet kitöltők 42,5 %-a.

Motiváció a 60 órás pedagógus-továbbképzésben való részvételre (több választ is megjelölhetett)

2013. szeptember 1-jétől tanítja	Érdekelte a téma	Tudni akarta, mi a tanár feladata	Kötelező volt részt vennie	Következő tanévtől tanítja	Egyéb
111 (62%)	90 (50,5%)	58 (32,5%)	35 (19,5%)	28 (15,5%)	7 (3,5%)

A kérdésekre adott válaszok jól tükrözik a motivációs elemeket, hiszen aki e tanévtől már tanítja, annak kötelező volt részt vennie. Pozitív üzenetnek tartjuk, hogy a kötelezőséget mindösszesen 35 fő jelölte be, ez 23%-a 151 tanárnak, aki már e tanévben megkezdte az új tantárgy tanítását. Meggyőző arányban választották a téma iránti érdeklődést, illetve azt, hogy megismerje a tanár feladatait az erkölcsstan oktatás során. Az egyéb kategóriában óraszám növekedését, a módszertani ismeretszerzést írták be.

A továbbképzés elméleti részei (több választ is megjelölhetett)

Megfelelő mennyiségű	Megfelelő minőségű	Kevésnek tartotta	Soknak tartotta	Egyéb
165 (92%)	149 (83%)	3 (1,5%)	-	1 (0,5%)

A táblázat igazolta a tanfolyam végén is kapott eredményeket, nem változott a véleménye meg a tanároknak a kapott segédanyagokról, megfelelőnek tartják azokat mind mennyiségileg, mind minőségileg.

A továbbképzés gyakorlati részei (több választ is megjelölhetett)

Kiváló módszerek, gyakorlatok	Hasznos volt a sok gyakorlati elem	Egy témát több megközelítésből is megnéztünk	Kevésnek tartotta	Egyéb
145 (81%)	138 (77%)	107 (60%)	2 (1%)	1 (0,5%)

A továbbképzés gyakorlati elemei is meggyőző százalékat kaptak a résztvevőktől. Minden kérdőívet kitöltő bejelölt legalább egy választ.

Egyensúly elmélet és gyakorlat között (több választ is megjelölhetett)

Illeszkedett a képzés tartalmához, az előzetes elvárásaimhoz	Jónak tartottam ez elméleti alapot a gyakorlatok előtt	Jónak tartottam, ha a gyakorlatok után elméleti összefoglaló következett	Sok volt az elmélet, több gyakorlatra lett volna szükségem	Kevés volt az elmélet, sok volt a gyakorlat
148 (82,5%)	98 (54,5%)	65 (36%)	2 (1%)	3 (1,5%)

A továbbképzésben 20 órát terveztünk az elméleti alaposra. A válaszadók döntő többsége szerint megfelelt az elvárásainak mind az elmélet, mind a gyakorlat, 54-36%-uk pedig jónak tartotta azt is, hogy a gyakorlatokhoz kapcsolódóan előtte, illetve egy gyakorlati feladat megoldása zárásaként elméleti összefoglaló is következett.

Módszerek a továbbképzésen (több választ is megjelölhetett)

A módszerek egy részét ismertem, de másféle alkalmazását is megtanultam	Szívesen vettem részt a feladatokban	Örültem, hogy a tanítási tartalmakhoz sokféle módszert, ismertem meg	Örültem a csoportmunkának, a kipróbálásának is
108 (60,5%)	121 (67,5%)	117 (65%)	109 (61%)
Sok új módszert tanultam	Legjobb az volt, hogy magam is kipróbálhattam a módszereket	Örültem, hogy voltak egyéni feladatok is	Nem örültem a csoportmunkának
98 (55%)	92 (51,5%)	15 (8%)	-

A fenti táblázatból kiemelendő érték a feladatokban való részvétel, illetve az is, hogy a képzők egy módszer többféle alkalmazási lehetőségét is bemutatták a tantárgy témáihoz kapcsolódóan.

A továbbképzés gyakorlatiassága (több választ is megjelölhetett)

Segített új ötleteket kitalálni a tanóráimhoz	Segített alkalmazni a tanultakat a munkámban	Segített az új tudás megszerzésében	Nagyon hasznos volt az óraterv, tematikus terv készítése	A gyakorlati feladatok megfeleltek a tanulók életkorának
143 (80%)	110 (61,5%)	94 (52,5%)	85 (47,5%)	74 (41%)

A továbbképzésen célunk volt azt is, hogy a közös, együttes feladatmegoldások újabb ötleteket generáljanak a résztvevőkben. Ezt a 80%-os választás is alátámasztotta. Kiemelendő még a közel 50%-os elégedettség azzal is, hogy a továbbképzés gyakorlati részeiben a résztvevők párban, csoportban tematikus terveket és óratervezeteket is készítettek, megbeszélve a didaktikai, nevelési, fejlesztési feladatokat is, a módszertani megvalósítást, az időtervet.

Saját csoport teljesítménye (több választ is megjelölhetett)

Nagyon aktív csoportom volt	Mindenki részt vett a gyakorlatokban	Sokszínű, ötletes megoldásokat kaptam a csoport tagjaitól	Szinte tantestületté váltunk a tanfolyam végére	Voltak, akik nem vettek részt a gyakorlatokban
130 (72,5%)	125 (70%)	96 (53,5%)	76 (42,5%)	2 (1%)

Ezen kérdéshez is több lehetőség állt a résztvevők rendelkezésére, több választ is megjelölhetett. Minden kérdőívet kitöltő kolléga legalább két lehetőséget választott a csoportja teljesítményének értékeléséhez. Mivel a tantárgyat bármely tanári szakkal lehet tanítani, a képzési csoportok, ezáltal kisebb tantestületet alkottak a továbbképzés végére. Ez rendkívül hasznos volt a képzés gyakorlati részében is.

Mi tetszett a legjobban a továbbképzésen? (A szakmai tartalomra kérdeztünk rá.)

Oktató hitelessége, szakmai tudása, módszerei	Gyakorlatok, ötletek, játékok	Együttműködés, csoport, csoportmunka	Elmélet, jogszabályok, segédanyagok, elégedett mindennel	Módszerek kipróbálása a gyakorlatban	Változatos, érdekes, támogató, szemléletformáló
64 (36%)	76 (42%)	60 (33,5%)	34 (19%)	69 (38,5%)	31 (17%)

A fentiekben a továbbképzés szakmai tartalmára kérdeztünk rá kifejtős kérdések formájában. A mi tetszett a továbbképzésen részt kitölteni nem okozott ezzel a szemlélettel. Kiemelendő, és egyben a képzések utáni véleménykérő eredményei is ezt mutatták, hogy az oktatók személye még 3 hónap távolából is meghatározó élmény. A válaszadók közül mindenki legalább 2 dolgot megemlített ennél a kérdésnél.

Mi tetszett a legkevésbé továbbképzésen? (A szakmai tartalomra kérdeztünk rá.)

Nem volt ilyen	Nem megfelelő időpont	Nem megfelelő helyszín	Rövid volt Sok elmélet, jogszabály	Sok elmélet, jogszabály	Kevesebb órában kellett volna tartani	Mindig koop módszer volt
84 (47%)	33 (18%)	11 (6%)	11 (6%)	9 (5%)	4 (2%)	3 (1,5%)
A szervezés	A tankönyvet nem vettük át	Lassú volt a tempó	Csapatépítés, zárókör nem kellett volna	Egyéb	Mikor el kellett válnunk	Nem válaszolt
2 (1%)	2 (1%)	2 (1%)	2 (1%)	10 (5,5%)	1 (0,5%)	4 (2%)

A Mi tetszett a legkevésbé kérdésre adott válaszokban az dominált, hogy nem találtak olyan momentumot, amelyre azt írták volna, hogy kevésbé tetszett. Több képzés augusztus utolsó hetében, szeptember első heteiben volt. Ez zavarta a kollégák iskolai felkészülését a tanévre.

A következő kérdésre, tudja-e az elsajátítottakat a szakmai, iskolai munkája más területein is hasznosítani, 172 pedagógus válaszolt igennel, 7 fő nem írt választ.

A leggyakrabban a saját szaktárgyi óráikat nevezték meg, de említették az osztályfőnöki órát, a napközit, a szakkört, énekkart, sportfoglalkozást, művészeti nevelést, diák önkormányzati munkát is a kollégák. Egy kolléga a vezetői munkájában is hasznosítja az elsajátított módszereket, van, aki a publikációiban tud hivatkozni a képzésben tanultakra.

Az utolsó két táblázat a tanári együttműködést mutatja be. A szakokat megneveztük, a kérdőívet kitöltőnek csak jelölnie kellett, illetve több tantárgyat is

megjelölhetett. 29 pedagógusnak még nem volt szüksége az együttműködésre, köztük azok is szerepelnek, akik az idei szeptembertől még nem tanítják a tantárgyat. Az 5. évfolyam első tematika egysége a Test és lélek, a hetedik évfolyamon pedig a Ki vagyok én, és mi vezérli tetteimet.

A tematikai egységek tartalmához saját szaktól függően szükséges a kollégák segítségét kérni. Öröndetes, hogy az alsós tanítókkal ilyen magas arányban együttműködnek a kollégák.

Mely tantárgyat tanító kollégájával működött már együtt az erkölcsstanórák kapcsolódási pontjai felhasználásában? (több választ is megjelölhetett)

Magyar	Történelem	Alsós tanító	Rajz	Természetismeret	Biológia	Informatika	Énekzene
105 (58,5%)	67 (37%)	47 (26%)	47 (26%)	36 (20%)	29 (16%)	29 (16%)	27 (15%)
Technika	Idegen nyelv	Földrajz	Testnevelés	Kémia	Fizika	Egyéb	Még nem volt szükségem
23 (13%)	17 (9,5%)	15 (8,5%)	9 (5%)	7 (3,5%)	3 (1,5%)	14 (8%)	29 (16%)

Az erkölcsstan tantárgy elérte célját: a figyelem központjában a tanuló van.

Mely módszert, tanulásszervezési eljárást alkalmazta már az erkölcsstan tantárgy tanítási óráin? (több választ is megjelölhetett)

Beszélgetőkör	Frontális munka	Csoportmunka	Páros munka	Szövegfeldolgozás
134 (75%)	132 (73,5%)	125 (70%)	121 (67,5%)	115 (64%)
Vita	Egyéni gyűjtőmunka	Szóforgó	Kulcsfogalommagyarázat	Kooperatív tanulásszervezés
99 (55%)	96 (53,5%)	92 (51%)	87 (48,5%)	76 (42,5%)
Ablakmódszer	Internet tanórai alkalmazása	Differenciálás	Mozaikmódszer	Csoportprezentáció
75 (42%)	67 (37%)	65 (36%)	43 (24%)	36 (20%)
Előzetes tanulói felkészülés internettel	Projekt	Tanulói portfólió	Riport	Egyéb (szituációs és szerep-, drámajáték)
43 (24%)	27 (15%)	19 (10,5%)	12 (6,5%)	24 (13%)

A módszerek, tanulásszervezési eljárások alkalmazásában élen járnak a kollégák. A hagyományos módszerek mellett egyre nagyobb szerepet kapnak a tanulói együttműködést támogató tanulásszervezési eljárások is. A táblázat adatai azt mutatják, módszertani szakmai műhelyekre azonban szükségünk van, hisz a csoportmunkát a válaszolók 70%-a alkalmazta, de a csoportprezentációt csak a 20%-uk! Hasonló ellentmondás tapasztalható a szóforgó, ablak-, a mozaikmódszer alkalmazása során is, hisz például a szóforgó az 51%-os alkalmazása mellett, csak 42,5%-nyian a kooperatív tanulásszervezést mint a fenti 3 módszerhez kapcsolódó eljárást.

A tanulói portfólió alkalmazási arányát nagyon alacsonynak tartom (10,5%). Minden bizonnyal a helyi tantervben az osztályozás szerepel. Az erre a kérdésre adott

válaszok alapjául szolgálnak egy módszertani szakmai műhely programjának. Igényé vált erkölcsstan tanítási órán hospitálás, illetve a pedagógus előmeneteli rendszerhez is kapcsolódva tematikus terv, óraterv, reflexió, csoportprofil témák megbeszélése is.

Összegzés

A vizsgálati kérdőív eredményei elemzésében már utaltam a hipotézisek teljesülésére a hallgatók beküldött kérdőívei alapján. A továbbképzés után (úgy is mint képzésfejlesztő, oktató-képző) azt vártam, hogy az új tantárgy megjelenésével elindul a szakmai együttműködés a más szakos kollégákkal. A kérdőívet kitöltők közül 150 fő már legalább egy más szakos kollégával vagy alsós tanítóval dolgozott együtt. Az a feltételezésünk, hogy a válaszadók legalább 50%-a hasznosította a továbbképzés gyakorlati elemeit az első tematikai egység feldolgozásában, a beküldött válaszok alapján teljesült. A tanfolyamon tanult módszereket a válaszadók több mint 50%-a nemcsak az erkölcsstan tantárgy tanításában alkalmazza, hanem a saját szaktárgyi óráin is.

A kérdőívek feldolgozásának első eredményeit mutattam be tanulmányomban. Az elemzés a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézetben folytatódik. Fontos lesz kitérnünk arra is, van-e azonosság vagy eltérés a megyék tanfolyamain kapott elméleti és módszertani felkészítésben. Továbbá elemezzük a falvakban, városokban, megyeszékhelyeken erkölcsstan tantárgyat tanítók válaszait is.

A kutatást bővíteni kívánjuk a budapesti továbbképzéseken részt vevő tanárok utánkövetési kérdőívével is, az adatok feldolgozásával, összehasonlításával. Végül a nyitott kérdésekre adott válaszok közül néhányat bemutatok, mely megerősít bennünket abban, hogy az erkölcsstan tantárgyra, a pedagógusok folyamatos, értelmes továbbképzésére szükség van:

„Erkölcsstan tanfolyamra mentem, egy csomag lappal, amire majd jegyzetelek. Ehelyett az egész iskolai munkámban alkalmazható ismereteket és módszereket kaptam, a gyakorlati megvalósíthatóságát is azonnal megtapasztalva. A leghasznosabb az volt, hogy választ kaptam a kérdéseimre, hogy mi lesz az én feladatom az erkölcsstan tantárgy tanításában. Úgy gondolom, a képzés elegendő alapot biztosít ahhoz, hogy ezt az új tantárgyat megfelelően taníthassam a jövőben. Maximálisan fel tudom használni az elsajátított ismereteket. Azóta tágult a világ számomra.”